

Forslag til forespørgselsdebat om den gældende gælds- og investeringsstrategi. Hvordan sikrer vi, at Grønlands samlede gældssætning og investeringer holdes på et niveau som understøtter en stabil og robust økonomi? Hvad er fordelene og ulemperne ved den eksisterende gælds- og investeringsstrategi for henholdsvis selvstyret, kommunerne og de selvstyrejede selskaber og hvordan sikrer vi, at strategien følges?

(Medlem af Inatsisartut, Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Svarnotat

(Medlem af Naalakkersuisut for Finanser, Råstoffer og Udenrigsanliggender)

1. behandling

På vegne af Naalakkersuisut vil jeg sige tak for, at der i Inatsisartut er interesse for dette vigtige emne. Der er mange lande, der i det seneste årti har fået store økonomiske problemer fordi gældssætningen ikke har været under kontrol. Det har ført til skrappe lånevilkår og til ubehagelige besparelser i den offentlige sektor i disse lande. I Grønland er gældssætningen under kontrol, og der er udarbejdet en gælds- og investeringsstrategi for at bevare kontrol over den offentlige gæld. Derfor har vi et godt udgangspunkt for fremtidig styring af gæld og investeringer.

Det er vigtigt, at Inatsisartut kan bidrage til at fastholde væsentlige og overordnede principper i styringen af de offentlige investeringer og lånoptagelser. Og det er vigtigt at opfølgningen på gælds- og investeringsstrategien kommer til at ske i åbenhed, så alle kan få mulighed for at give deres bidrag til debatten.

Naalakkersuisut har som overordnet målsætning at skabe rammerne for en selv bærende økonomi og understøtte omstilling til en flerstrengt økonomi. Det fremgår af koalitionsgrundlaget, og det er uddybet i de mål og principper for den økonomiske politik, som Naalakkersuisut traf beslutning om i januar 2015.

Naalakkersuisut ønsker at styrke den økonomiske styring og koordination. Det indebærer også en koordination af de aktiviteter, der finder sted i selvstyret, i kommunerne og i de offentligt ejede selskaber, og at der sker en overordnet prioritering af opgaver.

Derfor er der også fastlagt principper for styring af den samlede offentlige lånoptagelse, som indebærer, at:

- Udviklingen i den samlede gæld skal styres centralt
- Udviklingen i den offentlige gæld skal opgøres løbende og sammenhængende

- Offentlig lånoptagelse skal bidrage til at forbedre den finanspolitiske holdbarhed
- Offentlig lånoptagelse til boliger, infrastruktur og erhvervsprojekter skal finansieres bl.a. ved brugerbetaling.
- Betaling af renter og afdrag på offentlige lån må ikke begrænse mulighederne for at levere offentlige ydelser i en lavkonjunktur.

Disse principper blev første gang drøftet i Inatsisartut på forårsmødet 2012, hvor gælds- og investeringsstrategien nød bred opbakning fra alle partier. Principperne vil fortsat blive brugt i håndtering af offentlige investeringer og lånoptagelse. Det overordnede formål er at sikre, at den samlede låntagning til enhver tid er under kontrol, så kommende generationer får mulighed for at strukturere samfundet som de selv ønsker.

Derfor vil Naalakkersuisut også sikre, at der i en kommende budgetlov bliver formuleret rammer for gæld og investeringer for kommunerne, selvstyret og offentligt ejede selskaber. Det er nødvendigt for at sikre det overordnede mål om holdbarhed i finanspolitikken. Og det er afgørende for at fastholde tilliden hos samarbejdspartnere og investorer til styringen af økonomien.

I det seneste årti har der på verdensplan været en finanskriser og en offentlig gældskrise, som blev skabt af for stor gældsætning. Det har ført til fald i den økonomiske aktivitet og dramatiske besparelser i den offentlige sektor i en lang række lande og til strammere betingelser for at opnå lån. Omverdenens tillid til at der føres en ansvarlig og principfast økonomisk politik er afgørende for muligheder for fremtidig lånoptagelse og for de betingelser der stilles til lånene.

Uanset om lånefinansierede aktiviteter gennemføres af selvstyret eller en kommune eller et offentligt ejet selskab, skal de understøtte den finanspolitiske holdbarhed. Naalakkersuisut for finanser har ansvar for styringen af lånoptagelsen og skal inddrages ved overvejelser i selvstyret, kommunerne eller de offentlige selskaber om eventuel lånoptagelse eller finansiering af investeringer, der kan påføre landskassen en risiko.

Naalakkersuisut har som målsætning fortsat at udvikle landet i retning af større økonomisk uafhængighed. Fremskrivningerne af de nuværende udgifter og indtægter viser udfordringer for den offentlige økonomi på sigt. Forsørgerbyrden vil blive tungere med flere ældre og en relativt mindre arbejdsstyrke, og med uændrede velfærdsordninger vil de offentlige udgifter vokse. Det vil føre til et stigende pres for at gennemføre besparelser eller skaffe yderligere indtægter. Derfor er det vigtigt, at store investeringer i infrastruktur bidrager til at skabe nye aktiviteter og økonomisk vækst.

I en årrække fremover vil det største investeringsprojekt uden tvivl blive udbygningen af lufthavne. Overvejelserne om finansiering af landingsbaner sker under hensyntagen til målet om forbedring af den finanspolitiske holdbarhed samt gælds- og investeringsstrategien. Det er Naalakkersuisuts vurdering, at der er flere forskellige kilder til finansiering af lufthavne. Ikke udmøntede bevillinger i Anlægs- og Renoveringsfonden, udlodning af udbytter fra offentligt ejede virksomheder og andre finansieringsmuligheder ønskes vurderet.

Der vil i en vis udstrækning også kunne optages lån med afsæt i principper fastsat i gælds- og investeringsstrategien og i Naalakkersuisuts mål og principper for den økonomiske politik. Der lægges stor vægt på, at mulighederne for OPP-konstruktioner (Offentligt-Privat-Partnerskab) også vurderes, især i kommercielt overskudsgivende lufthavnsprojekter. Nogle lufthavnsprojekter kan føre til betydelige besparelser i udgifterne til flytransport. I sådanne situationer kan en del af besparelserne for passagererne blive modsvaret af forhøjelser af lufthavnsgebyrerne og dermed indgå i den samlede finansiering af landingsbanestrukturen.

Uanset om lån optages af selvstyret eller en kommune, så skal de bagvedliggende investeringer understøtte den langsigtede finanspolitiske holdbarhed. Naalakkersuisut for finanser har ansvar for styringen af lånoptagelsen og skal derfor inddrages ved overvejelser i selvstyret, kommunerne eller de offentligt ejede selskaber om eventuel lånoptagelse eller finansiering af større investeringer, der kan påføre landskassen en risiko.

Det er klart en fordel i den overordnede prioritering og styring, at der er en samlet strategi og opfølgning for selvstyre, kommuner og aktieselskaber. Enheder, der skal indordne sig under fælles rammer, kan naturligvis føle det som en begrænsning af deres handlefrihed, men hensynet til en overordnet prioritering og styring af samfundets ressourcer vejer tungest.

Medlem af Inatsisartut Sara Olsvig har i forslaget til forespørgselsdebat også stillet spørgsmål om, hvorledes vi sikrer, at strategien følges. Det er i den forbindelse helt afgørende, at der er åbenhed om udviklingen i den samlede gæld. Naalakkersuisut offentliggør hvert år i den politisk-økonomiske beretning oplysninger om den samlede offentlige gæld og om den forventede udvikling i gælden. Det betyder også, at Inatsisartut har et grundlag for at debattere, om udviklingen i gæld og investeringer er tilfredsstillende, og om der skal foretages justeringer i de kommende finanslove.